

Урок № 1

Вступ. Мова – найважливіший засіб спілкування, пізнання і впливу

Опис. Під час вправи пропонуємо познайомити учнів із Вікіпедією, її історією та змістом, обговорити з ними її переваги та вади. Окремо слід наголосити, що цій онлайн-енциклопедії не можна повністю довіряти, а слід навчитися критично оцінювати зміст розміщених у ній статей. Крім того, під час уроку пропонуємо продемонструвати учням, як можна зареєструватися у Вікіпедії та редагувати її статті.

Вправа
«Вікіпедія: простір необмежених можливостей і прихованих обмежень»

Учень має знати

- » функції мови;

Учень має розуміти

- » функції мови, її значення як найважливішого засобу пізнання, спілкування і впливу;
- » необхідність ґрунтовної мовної освіти.

Учень має вміти

- » користуватися лінгвістичними словниками й довідниками з метою вдосконалення власного мовлення;
- » скласти план (складний) розповіді про Вікіпедію як унікальний міжнародний інтернет-проект енциклопедії, що твориться 250 мовами світу.

Вправа «Вікіпедія: простір необмежених можливостей і прихованих обмежень»

Для приміток:

Мета

- » ознайомити учнів із найпопулярнішою у світі онлайн-енциклопедією Вікіпедією;
- » мотивувати учнів критично оцінювати інформацію з Вікіпедії та долучатися до її редагування.

Уміння і навички з інфомедійної грамотності

- » уміння ефективно шукати інформацію;
- » уміння працювати із джерелами та першоджерелами;
- » уміння систематизувати інформацію.

Що необхідно підготувати до уроку

- » проєктор;
- » комп'ютер та екран для перегляду презентації;
- » презентацію «Вікіпедія».

ПОПРОСИТЬ учнів назвати функції мови, записати їх у зошиті протягом хвилини. Потім прочитати статтю підручника, де названо функції мови. Порівняти записане в зошиті й побачене у підручнику. А далі – прочитати статтю Вікіпедії https://uk.wikipedia.org/wiki/Функції_мови. Зробити висновок щодо можливості користування Вікіпедією з метою вдосконалення власного мовлення.

РОЗКАЖІТЬ. Сьогодні ми детально поговоримо про таке звичне для нас джерело інформації, як Вікіпедія. Кожен із нас користується цією інтернет-енциклопедією хоча б раз на тиждень, а то й щодня. Але мало хто при цьому замислюється, наскільки достовірною є розміщена в ній інформація.

ЗАПИТАЙТЕ. Як часто ви користуєтеся Вікіпедією? Наскільки правдивою є інформація, подана в ній? Які переваги дає користування Вікіпедією?

ЗАПИШИТЬ на дошці зі слів учнів переваги користування Вікіпедією. Серед них можуть бути:

- швидкість отримання інформації (достатньо набрати потрібне вам слово / вислів у рядку пошуку),
- зручність у користуванні (на сайті є детальні пояснення, як шукати інформацію і як створювати й редагувати тексти),
- доступність (Вікіпедією не можна користуватися лише в тих країнах, де взагалі заборонений інтернет),
- безкоштовність (матеріали Вікіпедії, як і інших проєктів Фонду «Вікімедіа», є вільними для використання, розповсюдження та вдосконалення на умовах ліцензій Creative Commons),

- посилання на джерела (наприкінці статті мають бути розміщені посилання на статті, інформація з яких була використана, хоча, на жаль, ця вимога не завжди виконується в повному обсязі),
- велика кількість статей (десятки мільйонів) на найрізноманітніші теми, особливо в українському сегменті (понад 900 тисяч в українському, майже 6 млн в англійському),
- зведення до мінімуму цензури завдяки значній кількості редакторів, які можуть переглядати статтю,
- можливість подання інформації рідною мовою (сайт складається з 299 мовних розділів),
- інше.

Для приміток:

ПОЯСНІТЬ. Вікіпедія і справді кардинально змінила наше життя. Якщо раніше, щоби знайти необхідну інформацію, потрібно було йти до бібліотеки, а інколи переглядати й десятки книжок, то тепер знання в нас під рукою. Щоб отримати їх, потрібен лише комп'ютер чи інший мобільний пристрій із доступом до інтернету. Тобто онлайн-енциклопедія дуже спростила наше життя, вона зручна та корисна. Однак інформацію, розміщену у Вікіпедії, також слід перевіряти, а не сліпо довіряти їй. І зараз ми дізнаємося, чому так.

СКАЖІТЬ учням, що підготували коротеньку ознайомлювальну лекцію про історію Вікіпедії, її особливості, переваги та недоліки. **ПОПРОСИТЬ** їх уважно слухати, оскільки за результатами прослуханого їм необхідно буде скласти складний план розповіді про Вікіпедію.

Слайд 1. «Вікіпедія: простір необмежених можливостей і прихованих обмежень»

Слайд 2.

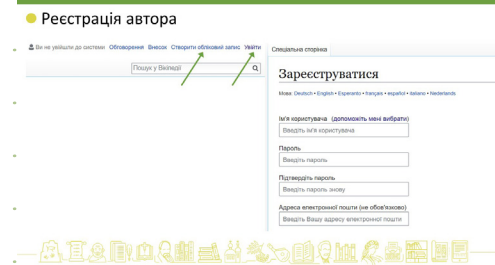
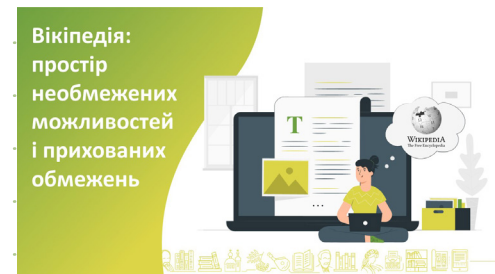
ПОЯСНІТЬ.

Вікіпедія — це загальнодоступна вільна багатомовна онлайн-енциклопедія Фонду «Вікімедіа». Майже всі її статті може редагувати кожен читач. Назва утворена від слів «вікі» (технології для створення сайтів) та «енциклопедія». Засновники — Ларрі Сенгер та Джиммі Вейлз. Створена 15 січня 2001 року.

Щодня кількість статей у Вікіпедії зростає. Зокрема, в українському сегменті станом на 1 вересня 2019 року налічується 930 тис. 229 статей. Він перебуває на 17-му місці за кількістю публікацій серед усіх країн світу. Станом на 1 вересня 2019 року було зареєстрованих 468 тис. 264 користувачів (авторів), із них більше двох із половиною тисяч активно дописують.

Слайд 3.

ПОЯСНІТЬ. Будь-який користувач інтернету, у тому числі кожен із вас, може стати автором статей у Вікіпедії. Для цього потрібно зареєструватися на цьому сайті. Коли ви відкриваєте будь-яку сторінку Вікіпедії, справа вгорі ви бачите панель, де є опція «Створити обліковий запис». Натиснувши на неї, ви побачите сторінку, на якій можна легко зареєструватися

як автор Вікіпедії. Якщо ви вже маєте обліковий запис на Вікіпедії, вам потрібно натиснути кнопку поруч — «Увійти».

Слайд 4.

ПОЯСНІТЬ. Після реєстрації ви зможете відкрити нову сторінку, на якій будуть викладені детальні роз'яснення щодо створення та редагування статті у Вікіпедії.

Слайд 5.

ПОЯСНІТЬ. Як ви бачите, зареєструватися на сайті дуже просто. Так само просто й редагувати статті. Для цього вам потрібно відкрити статтю, яку ви хочете відредагувати, і натиснути на панелі вгорі кнопку «Редагувати» — стаття відкриється у форматі редагування. Після того, як ви відредагуєте статтю, «старші редактори» Вікіпедії це побачать, хтось перегляне внесені вами зміни і затвердить їх або скасує, якщо вважає, що додана вами інформація є недостовірною або підтверженою недостатньо авторитетними джерелами.

Слайди 6-7.

ПОЯСНІТЬ. Як ви, напевно, уже зрозуміли, автори й редактори різних мовних версій Вікіпедії — це майже завжди різні люди. Тому версії однієї й тієї ж статті різними мовами можуть відрізнятися.

Слайд 8.

ПОЯСНІТЬ. Тепер ви вже знаєте, що статті Вікіпедії створюються й редагуються різними користувачами, які не обов'язково є фахівцями в тій сфері, про яку вони пишуть матеріал. Тож якщо у вас виникають сумніви в точності інформації у прочитаній статті, ви можете подивитися, хто і як часто редагував цю статтю. Для цього в тій статті, яку ви переглядаєте, потрібно натиснути вгорі справа на панелі інструментів кнопку «Переглянути історію». Ви побачите, хто й коли редагував цю статтю. Якщо стаття редагується дуже часто (щодня, а іноді й декілька разів на день), то це означає або що інформація з цієї теми саме в цей момент змінюється (наприклад, якщо йдеться про якусь спортивну подію — чемпіонат світу або Олімпіаду) й тому потребує постійного доповнення, або що варто замислитися, чи не хоче хтось свідомо внести помилки до статті. Такі атаки на статті з внесенням неточних правок і доповнень Вікіпедії називають вандалізмом. Особливо це відчутно, коли такі правки роблять маловідомі користувачі, які не є «старшими редакторами» або хоча б постійними дописувачами у Вікіпедії.

Слайд 9.

ПОЯСНІТЬ. Вади Вікіпедії.

- Статті Вікіпедії постійно перебувають у процесі редагування, дискусії між редакторами щодо затвердження інформації можуть тривати місяцями (про це зізнаються самі творці Вікіпедії).
- Більшість статей незакінчені й потребують доповнень.

Редагування статті

Камера автофіксації проїзду на червоне світло [редагувати цю сторінку] [відкрити]

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.

1 зміна у цій версії очікує на перегляд. Стабільну версію було переглянуто 19 червня 2018.

Камера автофіксації проїзду на червоне світло (англ. red light camera — LRC) — вид фото- або відеокамери, яка автоматично робить цифровий знімок транспортного засобу, що проїхав переїхав на заборонений сигнал світлофора (червона фаза). Знімок є легальним доказом, що дозволяє застосувати штрафні санкції до порушників правил дорожнього руху, або до власників сфорографованих транспортних засобів^[d].

Повна система автофіксації складається з кількох елементів — власне цифрової камери, лампи-спалаху для додаткової підсвітки в нічний час; датчиків, що моніторять і фіксують дорожні шпородрозводи, що вимірюють швидкість; засобів передачі цифрових зображень до диспетчерського пункту. Камера автоматично вимикається коли

Українська версія статті

Київська Русь

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.

У Вікіпедії є окремі статті про інші мовні версії мови: Київська Русь (англійською), Київська Русь (у джерелах), українською мовою та деякі інші. Київська Русь (у джерелах) Київська Русь — територія, що охоплювала територію сучасної України та частину Європи, яка існувала з кінця IX до середини XIII століття і мала велике вплив на формування української мови та культури. Київська Русь була найбільш розвинутою державою в Європі в цей час. Її територія простягалася від Балтійського моря на півночі до Чорного моря на півдні, від Варяв до Волги на заході до Тихоокеанського океану на сході.

Державу київської Русі створив князь Рюрик, що традиційно пов'язують з центром у Києві. Русь змалювала традиційно велику державність на території України, в цей час українська мовність отримала певний статус для свого подальшого розвитку. Український історик Володимир Гуманюк стверджує: «Київська Русь є першим формальним українським державством»^[1]. Створення православної віснотини, політичної і культурної розвитку однієї з історичних і культурних українських держав та її розвиток і становлення української держави в Київській Русі.

Російська версія статті

Киевская Русь

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.

Киевская Русь (рус. Киевская Русь) — название государства в Восточной Европе, существовавшее с конца IX до середины XIII столетия. Территория Киевской Руси простиралась от Балтийского моря на севере до Чёрного моря на юге, от Варягов до Волги на западе до Тихоокеанского океана на востоке.

Державу київської Русі створив князь Рюрик, що традиційно пов'язують з центром у Києві. Русь змалювала традиційно велику державність на території України, в цей час українська мовність отримала певний статус для свого подальшого розвитку. Український історик Володимир Гуманюк стверджує: «Київська Русь є першим формальним українським державством»^[1]. Створення православної віснотини, політичної і культурної розвитку однієї з історичних і культурних українських держав та її розвиток і становлення української держави в Київській Русі.

Історія змін у Вікіпедії

Київська Русь: історія змін

Показати зміни для цієї сторінки

Пошуку версій

До року (включно): 2018 До місяця (включно): (січ) → Фільтр мінус: Показати

Вибір версії: показати у українській мові для порівняння і змінити «Бачити або нові версії»

Показати: (всього) і відкрити відкриті версії (показати) і відкрити відкриті версії і не показувати редагування (сховати) і показувати (сховати) Переглянути новіше 50 • старіше 50 (20) • 50 • 100 • 250 • 500

Переглянути вибрані версії

- (показати) • (сховати) ⌵ 14.14. 21 червня 2018. Боровик (обговорення) • (внесок) • (233 207 байтів) (+2) • (зміни) [детальніше про зміни]
- (показати) • (сховати) ⌵ 14.14. 21 червня 2018. Боровик (обговорення) • (внесок) • (233 235 байтів) (+28) • (зміни) [детальніше про зміни]
- (показати) • (сховати) ⌵ 14.13. 21 червня 2018. Боровик (обговорення) • (внесок) • (233 207 байтів) (+376) • (зміни) [перевірено користувачем Боровик]
- (показати) • (сховати) ⌵ 17.06. 12 травня 2018. Юрій Потіпаєва (обговорення) • (внесок) ж • (232 813 байтів) (+1) • (зміни)
- (показати) • (сховати) ⌵ 17.06. 12 травня 2018. Юрій Потіпаєва (обговорення) • (внесок) ж • (232 813 байтів) (#487) • (обговорення) [зі зміни]
- (показати) • (сховати) ⌵ 17.05. 12 травня 2018. Юрій Потіпаєва (обговорення) • (внесок) ж • (232 135 байтів) (#455) • (зміни)
- (показати) • (сховати) ⌵ 14.10. 10 липня 2018. Юліана (обговорення) • (внесок) ж • (174 800 байтів) (+2) • (зміни) [детальніше про зміни]

Вади Вікіпедії

- Статті постійно у процесі редагування.
- Більшість статей незакінчені.
- Суб'єктивний підхід до створення статей.
- Переважно анонімні автори.
- Автори часто порушують вимогу вказувати джерела інформації.
- Не завжди актуальна інформація.
- Редакторами статей рідко є профільні фахівці.
- Вандалізм.

3. Існує суб'єктивний підхід до створення статей, адже кожен автор сам вирішує, про що і як саме він писатиме. Унаслідок цього досі в статтях не відображено багато важливих тем або бракує важливої інформації, бо автор її не знайшов чи навмисно не додав, бо хотів приховати.
4. Переважно анонімні автори.
5. Автори часто порушують вимогу вказувати джерела інформації, тому не завжди можемо бути на 100 % упевненими в її достовірності.
6. Не завжди актуальна інформація. Деякі статті не оновлюються роками, бо їх редагування — справа цілком добровільна.
7. Редакторами статей рідко є профільні фахівці. Як правило, одна й та сама людина може редагувати статті з десятків тем, різних галузей наук тощо.
8. Вандалізм — навмисне спотворення змісту статті, написання неправди, вигадок.

 ПРИМІТКА. Якщо під час уроку є можливість користуватися не лише комп'ютером і проектором, а й інтернетом, і часу для виконання всіх завдань достатньо, бажано, щоби вчитель продемонстрував сайт Вікіпедії і способи реєстрації на ньому онлайн, а не лише на слайдах презентації. Також ЗВЕРНІТЬ УВАГУ учнів, що Вікіпедія існує у мобільній версії й у формі застосунку для смартфона.

 ПОПРОСИТЬ учнів колективно скласти складний план розповіді про Вікіпедію, базуючись на щойно почутій інформації.

Варіант плану:

- I. Вікіпедія та її історія.
- II. Особливості використання та редагування Вікіпедії.
 1. Процес реєстрації в онлайн-енциклопедії.
 2. Як редагувати Вікіпедію.
 3. Історія змін у статтях.
- III. Переваги та вади Вікіпедії.

 ПІДСУМУЙТЕ. Сьогодні ми познайомилися з Вікіпедією та побачили, як можна долучитися до її редагування. При цьому ми оцінили не лише переваги, а й вади цієї онлайн-енциклопедії. Отже, тепер можемо використовувати її обережно й розсудливо. Складання плану розповіді про Вікіпедію допомогло нам потренувати навички узагальнення інформації, що знадобиться в подальшому житті, навчанні, а також у редагуванні тієї ж таки Вікіпедії.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

Для приміток:

1. Перепадя О., Шрадер Д. За лаштунками Вікіпедії [Електронний ресурс] // Deutsche Welle. — 26.07.2013. — Режим доступу до ресурсу: <http://www.dw.com/uk/за-лаштунками-вікіпедії/a-16976702>.
2. Засновник Вікіпедії Ларрі Сенгер розповів про переваги та недоліки свого винаходу [Електронний ресурс] // Бджола. — 03.12.2015. — Режим доступу до ресурсу: <https://bdzhola.com/interview/zasnovnik-vikipediji-larri-senger-rozpoviv-pro-perevagi-ta-nedoliki-svogo-vinahodu>.
3. Як автору Вікіпедії почати працювати [Електронний ресурс] // Вікіпедія. — Б.р. — Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Довідка:Перші_кроки.

СЛОВНИК

Вандалізм (в інтернеті, у Вікіпедії) — навмисне спотворення змісту статті, написання неправди, вигадок.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Вікіпедія [Електронний ресурс]. — Б.р. — Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_сторінка.
2. Вікіпедія. Історія створення [Електронний ресурс] // Вікіпедія. — Б.р. — Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Вікіпедія>.
3. Вікіпедія: переваги та слабкості [Електронний ресурс] // Вікіпедія. — Б.р. — Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Вікіпедія:Про#Головні_переваги.
4. Кремер К. «Вікіпедії» — 15 років: німецький науковець про переваги й недоліки енциклопедії [Електронний ресурс] // Deutsche Welle. — 15.01.2016. — Режим доступу до ресурсу: <http://www.dw.com/uk/вікіпедії-15-років-німецький-науковець-про-переваги-й-недоліки-енциклопедії/a-18982815>.

АВТОРКА: Тетяна Матичак

ВИВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ:
інфо-медійна грамотність

Матеріали розроблені в рамках проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який виконується IREX за підтримки посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Використання матеріалів дозволене лише з некомерційною метою і за умови посилання на проєкт та IREX.

Для приміток:

A series of horizontal dotted lines for writing notes.